ПРАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА В УКРАЇНІ У 2007–2017 РР[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Усиков И. П.

Реферат. Усиков І. у публікації в блозі «Судово-юридичної газети» (рубрика «Суд інфо», 28.08.2017) узагальнює українську практику судових психофізіологічних експертиз із застосуванням поліграфа за 2007–2017 рр. на прикладі діяльності ТОВ «Українське бюро психофізіологічних досліджень і безпеки» (м. Київ). Автор наводить статистику категорій кримінальних проваджень, у яких такі експертизи призначали й проводили, категорій посадових осіб, що їх призначали, загальної кількості виконаних експертиз, а також їх якісних наслідків, тобто процесуальних рішень, ухвалених на різних етапах досудового розслідування і судового розгляду. Окремо обґрунтовано потребу правильно процесуально формулювати питання для дослідження на поліграфі та розкрито криміналістичні й процесуальні вимоги до оформлення висновку експерта. Аналіз І. Усикова під тією самою назвою надруковано також у збірнику «Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика» (Київ, 2017, с. 30–36), на нього посилаються О. О. Алєксєєв і Д. О. Алєксєєва-Процюк (2018). За їхнім викладом, упродовж 2005–2017 рр. клопотання про експертне дослідження із застосуванням поліграфа в кримінальних провадженнях заявляли 176 разів, а у 10 % вироків таку експертизу враховано як доказ; найбільше досліджень (32) проведено під час розслідування вбивств, 12 у провадженнях про службові злочини, а частку латентного, не відображеного в статистиці застосування поліграфа на досудовому розслідуванні оцінено в 70 %. Ці дані О. О. Алєксєєв і Д. О. Алєксєєва-Процюк наводять на підтвердження тези, що ефективність судової психологічної експертизи із застосуванням комп'ютерного поліграфа в протидії злочинності засвідчена практикою. Узагальнення І. Усикова має практичне значення для слідчих, прокурорів, суддів, адвокатів і судових експертів, які ініціюють, призначають чи оцінюють психофізіологічні експертизи, і може слугувати емпіричною основою для дискусії про доказове значення поліграфа в Україні.

Ключові слова: судова психофізіологічна експертиза, поліграф, судова практика, статистика експертиз, кримінальне провадження, формулювання питань експерту, висновок експерта, доказове значення, Українське бюро психофізіологічних досліджень і безпеки.

Practice of Forensic Psychophysiological Examinations Using a Polygraph in Ukraine, 2007-2017

Usykov Y. P.

Abstract. Usikov I. reviews ten years of Ukrainian practice in forensic psychophysiological examinations using a polygraph (2007-2017), drawing on the casework of the Ukrainian Bureau of Psychophysiological Research and Security LLC (Kyiv), in a post published on 28 August 2017 in the blog section of the Sudovo-Yurydychna Hazeta (Court and Legal Newspaper). The review presents statistics on the categories of criminal proceedings in which such examinations were ordered and carried out, the categories of officials who ordered them, the total number of examinations and their qualitative outcome, that is, the procedural decisions taken at different stages of the pre-trial investigation and trial. The author stresses that questions for a polygraph examination must be framed in procedurally correct terms and outlines the criminalistic and procedural requirements for drafting the expert opin-

ion. An analysis by Usikov under the same title also appeared in the collection on credibility assessment research and practice (Kyiv, 2017, pp. 30-36) and was cited by Alieksieiev O. O. and Alieksieieva-Protsiuk D. O. (2018). According to their account, motions for polygraph examinations in criminal proceedings were filed 176 times in 2005-2017 and the examination was accepted as evidence in 10% of judgments; most examinations concerned homicide investigations (32) and offences in office (12), while latent, unrecorded use of the polygraph at the pre-trial stage was estimated at 70%. The review is useful for investigators, prosecutors, judges, defence lawyers and forensic experts who initiate, order or assess polygraph-based examinations, and it offers an empirical basis for discussing the evidentiary value of such examinations in Ukraine.

Keywords: forensic psychophysiological examination, polygraph, judicial practice, examination statistics, criminal proceedings, questions to the expert, expert opinion, evidentiary value, Ukraine.

Першоджерело: *Усиков И. П. Практика проведения судебных психофизиологических экспертиз с применением полиграфа в Украине 2007-2017 г.г. Судово-юридична газета. Блог/Суд інфо. 2017. 28 серп.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 21.07.2018.*

References

1. Usykov Y. P. Praktyka provedennia sudovykh psykhofiziolohichnykh ekspertyz iz zastosuvanniam polihrafa v Ukraini u 2007–2017 rr. [Practice of Forensic Psychophysiological Examinations Using a Polygraph in Ukraine, 2007-2017] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2019. Vol. 4, No. 2 (20). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/908-praktika-provedeniya-sudebnykh-psikhofiziologicheskikh-ekspertiz-s-primeneniem-poligrafa-v-ukraine-usikov-i-sudovo-yuridichna-gazeta-blog-sud-info-data-publikatsiji-28-08-2017 (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

2. Usikov I. Praktika provedeniya sudebnykh psikhofiziologicheskikh ekspertiz s primeneniem poligrafa v Ukraine 2007-2017 g.g [Practice of Forensic Psychophysiological Examinations Using the Polygraph in Ukraine, 2007–2017]. Sudovo-yuridichna gazeta. Blog/Sud info. 2017. 28 serp. URL: https://sud.ua/ru/news/blog/107799-praktika-provedeniya-sudebnykh-psikhofiziologicheskikh-ekspertiz-s-primeneniem-poligrafa-v-ukraine (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].